

Studijní podklady pro psaní feature

Co je to feature?

Anglické slovo feature znamená tah, rys obličeje nebo charakteristický rys nějakého jevu. Výraz feature se v publicistice anglicky a německy mluvících zemí někdy používá pro krátkou vypointovanou reportáž vycházející z jednoho výrazného názoru nebo úhlu pohledu. Častěji však toto slovo označuje rozsáhlejší reportážní útvar, který si kromě již standardizovaných reportážních postupů vypůjčuje metody z různých žánrů. Někteří autoři považují feature za formu reportáže, jiní za samostatný žánr. Podle některých se feature silněji než reportáž soustřeďuje na úlohu doložení obecných, abstraktních obsahů na aktuálním živém bezprostředním příkladu ze života.

František Schildberger: Publicistické žánry I (ZUR 708) – skripta

Story (neboli feature, jak se říká v anglosaské žurnalistice, odkud tento žánr dorazil i k nám) je v podstatě určitý druh kratší reportáže či velmi živě napsané zprávy. Ale důraz je ve story daleko více kladen na jednotlivý příběh člověka, na skupiny lidí, ale také na určitý fenomén nebo trend ve společnosti. Slovo feature je z novinářského pohledu poměrně velmi těžko přeložitelné do češtiny. Jeden z možných výkladů je například "charakterizovat". To by se pro naše potřeby dalo (když to bereme s určitým nadhledem) použít. Story totiž prakticky vždy podrobněji "charakterizuje" nějaký trend, jev či lidi. Na tom bývá celá story postavena.

Z příručky Dobré noviny - Jak a co děláme v MF DNES

Ukázky

Příklad č. 1 (jen zahájení článku)

Kenneth Taylor si vychutnává svoji návštěvu Španělska. Jídlo je dobré, ze své postele má výhled na Pyreneje a místní přátelší lidé hovoří anglicky. Tento dvaasedesátiletý pacient nemocný rakovinou, jeden ze stále rostoucího počtu britských takzvaných ‚zdravotních turistů‘, říká, že vlastně zapomněl, že je v nemocnici.

(Takto začíná příběh, který popisuje pobyty anglických pacientů ve Španělsku, což je teď velká móda.)

Příklad č. 2 (jen zahájení článku)

„Toto není špatné - toto je vůbec nejhorší místo,“ říká podsaditý jihoafrický major a kouká na rušnou ulici plnou děr v burundském hlavním městě Bujumbura.

(Tímto způsobem je otevřen příběh o jednom z nejchudších afrických států a jeho problémech.)

Příklad č. 3

„Pořád platím za potraviny, které jsem koupila pro svoji rodinu před mnoha lety,“ řekla Julie Pickettová.

Myslí to doslova. Pickettová a její manžel Jerry, pár z Middletownu v Ohiu, padli do železného sevření dluhů z kreditních karet. Nikdo jim sice nevyhrožuje tím, že jim rozdrť kolena, ale jinak jsou v podstatě ve stejné situaci jako oběti žraločích lichvářů.

Za to, co teď mohou společnosti vydávající kreditní karty dělat legálně, bylo zvykem posílat lidi do vězení. Zatímco banky a peněžní trhy vyplácejí na úrocích zlomky, je běžné, že sazba

na vaší přátelské kreditce od Visy či Mastercard je skoro 30 procent.

Tomu se dřív říkalo lichva.

Julia Pickettová přestala pracovat na plný úvazek, když se jí narodila dvojčata. Obor Jerryho Picketta se v ten samý čas ocitl v krizi. Rodinné kreditky, říká Pickettová, se náhle staly životodárnou linkou k běžným dením potřebám - k plynu, jídlu, opravám auta a oblečení pro děti.

Narodilo se další dítě a dluh na kreditkách nakonec dosáhl 40 tisíc dolarů - sumy, která stále narůstala díky úrokům a kterou Pickettovi už nebyli schopni splácet.

„Měli jsme kartu s limitem 8 tisíc dolarů,“ říká Pickettová. Úroky byl na začátku kolem 18 procent. Po roce neplacení vzrostly na 28.

Rodiny, jako jsou Pickettovi, jsou samozřejmě zodpovědné za své dluhy. Ale společnosti vydávající kreditky jedou v legalizovaném vydírání, které tak kvete v dnešní době deregulací. Ekonomika prodělávala v druhé polovině devadesátých let boom. Ale během téhle dekády miliony amerických rodin propadaly hlouběji a hlouběji do dluhů, z velké části kvůli používání kreditních karet.

Podle zprávy o stavu kreditních karet v USA se mezi roky 1989 a 2001 dluh na kreditních kartách v Americe ztrojnásobil. Míra úspor klesá, počet lidí, kteří musí vyhlásit bankrot, stoupl o 125 procent.

Máloco je tak snadné jako vytáhnout ten kus plastu a říct: Platím kartou. A málo hlav rodin odolá použít je v době, kdy jsou na dně, na nákup jídla nebo benzínu pro své auto.

Ve sledované době vzrostl dluh průměrné rodiny na kreditních kartách o 53 procent.

Středostavovské rodiny zvýšily svůj dluh o sedmdesát pět procent, senioři o 149. A chudé rodiny s ročním příjmem nižším než deset tisíc dolarů zvýšily své dluhy o ohromných 184 procent.

Zatímco většina lidí si kreditní karty spojuje s lehkovážným utrácením a spotřebou, studie ukazuje, že stále více Američanů je používá k překonání mezery mezi příjmy domácnosti a těmi nejnepříjemnějšími výdaji. Muži a ženy bojující s nezaměstnaností, poklesem platů a růstem nákladů na domácnost a zdravotní péči, se spoléhají na kreditky jako na záchranu před totální katastrofou.

Podle studie zároveň společnosti, které karty vydávají, přímo orgiasticky tohoto stavu využívají. Poplatky za pozdní platby se staly nejrychleji rostoucím zdrojem zisků. Takový poplatek je v průměru 29 dolarů a většina společností změnila dobu, po kterou pozdní platbu tolerovala, ze 14 dní na nulu. Navíc k poplatkům společnosti využívají hned první pozdní platbu ke zrušení původních nízkých úroků. Z nuly se vyšplhají rázem až na 29 procent.

Jak vysoko mohou tyto sazby šplhat? Podle Tamary Drautové, jedné z autorek studie, sídlí společnosti vydávající kreditní karty ve státech, které nemají pro úroky na půjčky žádný strop v zákonech.

A jak je celá situace bláznivá? Pickettovi, kteří jsou absolutně neschopní platit svůj nynější dluh, dostávají každý den nové a nové nabídky na kreditní karty.

(Takhle píše svůj ekonomický feature o kreditních kartách v USA Bob Herbert z New York Times.)

Příklad č. 4

Zásoby pečiva v mrazáku - pro případ, že by Rešov odřízl sních

REŠOV (Bruntálsko) 17. února (zpravodaj ČTK David Moravec) - Někteří obyvatelé Rešova u Horního Města na Bruntálsku říkají, že žijí na konci světa. V malé vesnici, kde přebývá více chalupářů než domorodců, končí cesta. Když vydatně sněží, k rešovským se silničáři dostanou až jako k posledním. Cestou musí odstranit nepropustnou hradbu sněhu, což mnohdy trvá i několik dnů. V té době se musí spoléhat sami na sebe. Jsou už na to zvyklí. V mrazničce mají

už od podzimu schovaný chleba a rohlíky. Železná zásoba pro případ, kdyby se k nim nedostaly zásobovací vozy.

V posledních dvou týdnech byl Rešov, kde žijí tři desítky lidí, vinou přívalů sněhu od světa odříznut hned dvakrát. Naposledy obyvatelé snih v jejich domovech uvěznil v úterý večer. Když se ve středu ráno probudili, všude bylo bílo. Silnice vedoucí do civilizace byla neprůjezdná a silničářům trvalo desítky hodin, než se vůbec dostali k Rešovu na dohled. K domům se museli metr po metru prokopávat. Dostali se tam až ve středu odpoledne. "Chlapi, kteří museli do práce, vstávali o hodinu dříve a brodili se až metrovými závějemi. Děti do školy nešly vůbec. Nikdo neměl odvahu, je do toho sněhu pouštět," řekla novinářům obyvatelka Rešova.

Tentokrát byli od světa odříznuti necelý den. To pro rešovské nebyla žádná hrůza. Před dvěma týdny, kdy oblast Bruntálska a Rýmařovska postihla sněhová kalamita poprvé, zůstali odkázáni sami na sebe dlouhé tři dny. "Nedostane se sem nikdo. Ani sanitka. Kdyby to bylo vážné, tak pomůže snad jedině vrtulník. Jinak si musíme pomáhat sami," dodal další obyvatel Rešova.

Pamatuje si, že hradby navátého sněhu dosahovaly i čtyř metrů. Dlouhou chvíli si pak lidé krátí různě. Někdo chodí do zasněžených lesů krmit zvířata, sledují televizi a odpočívají. Většina ale nakonec stejně vezme do ruky lopaty a snaží se od sněhu uklidit alespoň okolí svého domu a vesnici.

Jak do Rešova dopravit lékařskou pomoc a v případě potřeby i základní potraviny, je v době sněhové kalamity hlavní úkol pro starostku Horního Města Evu Machovou. "Naštěstí nám pomáhají podnikatelé, kteří mají rolbu a sněhový skútr. Když se tam nedá dostat ani traktorem, využijeme jejich služeb a oni tam lékaře dovezou," vysvětlila starostka.

Právě před dvěma týdny v Rešově lékařskou pomoc potřebovala žena. "Skútr tam dovezl lékaře a pak pacientku dopravili až k cestě, kam už dojela sanitka," dodala Machová s tím, že mnohem dramatictější situace se stala loni. "Tehdy měl pán opravdu těžký infarkt a šlo o každou minutu. Život mu zachránila posádka vrtulníku," řekla.

Podle ní jsou obyvatelé Rešova na přívaly sněhu zvyklí a nevyvedou je z míry. Před čtyřmi desítkami let bylo sněhu tolik, že místní v něm kopali tunely, aby se někam dostali. Navíc nebyla k dispozici technika jako dnes, takže trvalo mnohem déle, než je silničáři ze zajetí sněhu vysvobodili.

"Mají zásoby potravin a nestěžují si. Když tam volám, tvrdí, že nic nepotřebují. Mnohem více si stěžují někteří lidé z Horního Města, když nemají pluhem protaženou třeba jedinou místní komunikaci," řekla starostka.

Příklad č. 5

Mezi mladými a starými bezdomovci panuje nevraživost

PARDUBICE 2. února (zpravodajka ČTK Nataša Hradní) - Na první pohled mezi nimi není podstatný rozdíl. Žijí na ulici, pravidelně se opíjejí nebo užívají návykové látky, peníze si opatřují všelijak. Sami se dělí na staré a mladé bezdomovce a panuje mezi nimi značná nevraživost. V pardubickém nízkoprahovém centru sedají odděleně.

"Neměli by je sem pouštět. Dělalí ostudu. Většinou nejsou ani z Pardubic, ať si hledají pomoc ve svých městech," řekl na adresu mladších bezdomovců například Jan Dejdar. "Žebrat na ulici, aby si lidi koupili časopis, to není pro mně," oponoval mladší muž u vedlejšího stolu. Mladších bezdomovců přitom podle zkušeností sociálních pracovníků i strážníků v Pardubicích přibývá. S nimi i problémy. "Často jsou závislí na drogách a to s sebou nese jiné problémy než alkoholismus, který provází většinu starších bezdomovců. Nechtějí se přizpůsobit žádnému řádu, jsou agresivnější, trestná činnost je u nich častější, potřebují si obstarat peníze na drogu," řekl ČTK vedoucí nízkoprahového centra Jan Mandys.

Zatímco starší lidé se na ulici ocitli většinou řízením osudu, mladší se k tomuto stylu života často uchylují dobrovolně. "Jedenáct let jsem pracoval, živil rodinu. Teď jsem přes čtyři roky na ulici a jsem spokojený," řekl ČTK pětáctýřicetiletý Miroslav Švanda. Jako zámečník s dlouholetou praxí by o práci neměl nouzi. Po čtyřech nevydařených manželstvích se raději pohybuje po celé republice, střídá města a bezdomovecké party. "V Pardubicích to není ono. V Praze, Brně, Plzni nebo Českých Budějovicích se dá lépe vydělat," tvrdí. "Drobná majetková trestná činnost," reaguje na dotaz po původu těchto výdělků.

Jako bezdomovec se prý cítí svobodný. Ví, jak přežít na ulici, jak kde přijít k penězům, kde najít kterou partu. "O tom co bude, se nedá přemýšlet. Je to žití ze dne na den, ale bez nudy a stereotypu," konstatoval. S tím, že jej jednou čeká vězení, počítá. Má to prý i výhody, při minulém pobytu za mřížemi přibral 18 kilogramů.

Zatímco pro tento druh bezdomovců je pardubické nízkoprahové centrum spíše místem pro setkání s kamarády, jiným pomáhá z nejhorsího. Vladimíra Pytlíka prý před devíti lety připravili podvodníci o rodinný dům. Z klienta Střediska křesťanské pomoci, které služby pro bezdomovce v Pardubicích provozuje, se stal jeho zaměstnancem. "Nebýt zdejší pomoci, nevím jak bych přežil. Mám zdravotní potíže, a proto mám problém sehnat práci. Teď pracuji v truhlárně chráněných dílen. Bydlím v azylovém domě a mým snem je opatřit si vlastní bydlení," řekl.

Jan Dejdar v centru začínal po propuštění z vězení. Tři čtvrtě roku tam přespával na provizorním lůžku. Díky prodeji časopisu Nový prostor a sociální podpoře dnes bydlí v azylovém domě a chodí jako ze škatulky. "Každý si může obstarat alespoň minimální částku na živobytí a chodit čistý," tvrdí.